

STICHTING STAMBOEK RONDE- EN PLATBODEMJACHTEN

JAARVERSLAG 1971

Omslag: J. C. Schotel (1787-1838), detail van een schilderij, in particulier bezit

STICHTING
STAMBOEK RONDE- EN PLATBODEMJACHTEN

BESCHERMVROUWE H.K.H. PRINSES BEATRIX

Verslag van de secretaris over 1971

De donkere mannenstem die in de verduisterde zaal plotseling opklonk en een oud vissermanslied aanhief deed de talrijke bezoekers van de winterreünie verbaasd omkijken. Maar cineast Gait L. Berk wist wat hij deed. Het lied, de stem, beiden pasten wonderwel bij zijn film over de stoere botters van de Zuiderzee.

Een film die veel waardering ondervond, doch ook het verlangen deed ontstaan om aan dit schip en aan andere oud-vaderlandse scheepstypen uitgebreider, met breder financiële basis opgezette kleurenfilms te wijden, waarbij ook aan de bouw en aan het oorspronkelijke gebruik van het schip als vracht- of vissersschip aandacht zou kunnen worden besteed.

In ieder geval vormde de botterfilm een hoogtepunt van de winterreünie in Huis ter Duin te Noordwijk. Velen waren gekomen, de stemming geanimeerd, een groot aantal prachtige foto's van de lustrum reünie in De Lemmer vond gretig aftrek. Datzelfde gold trouwens ook voor Tagrijn, het blad van de Vereniging Botterbehoud, en voor de bekende stichtingsartikelen.

Merkwaardig - en verheugend - was het te constateren dat de meeste bezoekers liever de winterreünie zouden georganiseerd willen zien zoals we tot nog toe deden, namelijk in een gebouw dat ook zelf een bepaalde traditionele stijl vertegenwoordigt en daardoor helpt de oud-vaderlandse stichtingssfeer te beleven. Het bezoekersaantal aan de winterreünie, en de kosten, maakt het evenwel steeds moeilijker een goede oplossing voor dit probleem te vinden.

De gezochte sfeer vonden we in ieder geval wel in Enkhuizen, waar van 1—4 juli de zomerreünie plaatsvond. De oude stad met z'n lange traditie, z'n vele goed bewaarde monumenten, z'n buitenhaven waar de grote vloot een uitstekende ligplaats vond, alles tezamen een ideale plaats voor onze reünie.

Daarvan waren kennelijk ook de 150 scheepseigenaren overtuigd die naar Enkhuizen waren gekomen en met enthousiasme en overgave aan de verschillende onderdelen van de reünie deelnamen.

't Was vol in Enkhuizen

Foto Theo Kampa

Ditmaal begon het met een ontvangst ten stadhuize. De burgemeester wist zijn stad, de zee, de traditie en het bezoek van de ronde en platbodem-jachten op zeer geslaagde wijze in zijn toespraak te verenigen en schiep daardoor al direct een voortreffelijke sfeer voor de reünie.

Des avonds een waterfeest ter herinnering aan de aanval van de Geldersen op Enkhuizen in 1537. In het Krabbersgat met Enkhuizen op de achtergrond kwam dit spel bijzonder goed tot zijn recht en genoot een groot aantal toeschouwers op havenhoofd en wallen van het kleur- en knalrijke spektakel.

Aan de wal daarna een „vlagincident”: de Stichtingsvlag, opgerold bevestigd aan de vlaggemast aan de voorgevel van de visafslag, werd heimelijk en tersluiks weggehaald, was weg en bleef weg. Het duurde een paar weken voordat bij de politie in Enkhuizen een pakje door de post werd bezorgd, waarin de vlag bleek te zitten.

De dader van deze misplaatste „grap” heeft zich uiteraard niet bekend gemaakt.

Zaterdag 3 juli het traditionele admiraalzeilen, afgenomen door de Commissaris der Koningin in Noord-Holland aan boord van de in Enkhuizen gebouwde „Eudia”. In eskaderverband werd voortreffelijk gezeild. De frontlinies waren strakker dan ooit tevoren. Helaas was het vlootverband daarentegen geheel zoek en om onverklaarbare redenen bleven de eskaders veel te ver uit elkaar.

Zo werden de Geldersen verjaagd

Foto Theo Kampa

Na het voorbijvaren in frontlinie keerden de beide vloten terug in kiellinie aan weerskanten van het Krabbersgat. Daarop volgde een nieuwe, bijzonder geslaagde manoeuvre, waarbij de schepen van weerszijden het vaarwater recht overstaken om bij de tegenoverliggende oever weer in kiellinie verder te zeilen. Dit „weven”, door velen tijdens het palaver niet uitvoerbaar geacht, bleek een succes en leverde een fantastisch schouwspel.

Voor het eerst maakten we een paar „indringers” mee bij de reünie: schepen die zonder aanmelding, zonder betaling, zonder indeling, zich een ligplaats toeëigenden en zichzelf bij een - verkeerd - eskader aansloten. Een kwalijke zaak.

Iets onvriendelijks zou ik echter niet willen zeggen over de grote ijzeren schokker - oorspronkelijk van de pontonniers - die bij het Admiraalzeilen op z'n eentje het gat tussen een tweetal eskaders opvulde. Een machtig schip, weliswaar nog lang niet klaar, maar de eigenaar beloofde plechtig het schip geheel te zullen restaureren.

„Admiraalzeilen is een ceremonieel gebeuren”

Foto F. Huitema

Strakke frontlinies

Foto F. Huitema

De Admiraal aan boord van de Eudia

Foto Theo Kampa

De gezamenlijke maaltijd, dit keer in iets andere vorm dan voorheen, was zoals altijd bijzonder geanimeerd. De W. H. de Vos prijs werd aan de volkomen verraste scheepsbouwer A. Kok uit Huizen uitgereikt. Hij immers, zoals voorzitter Waller zei, heeft van jongsaf geleefd voor en gewerkt aan de Zuidwalbotter, waarvan hij velen bouwde en repareerde, eerst voor de visser, later voor de jachtzeiler. En nu, in z'n vrije tijd, presteerde Janus Kok het om, in een tijdsbestek van 7 jaar, een oude houten Lemsteraak van E. H. van der Zee volledig te restaureren en daarvan als het ware een nieuw schip te maken. Het applaus dat Kok en zijn zoals altijd in Huizer dracht gestoken vrouw, in ontvangst konden nemen onderstreepte wel hoezeer de toekenning van de W. H. de Vos prijs aan deze sympathieke scheepsbouwer werd gewaardeerd.

Botterbouwer J. Kok en echtgenote

Foto Zwaan

De „lange afstands” beker ging naar de „Willemijntje”, het fraaie friese jacht van de familie van der Post dat zeilende iedere reünie - waar ook gehouden - bijwoont.

Gehuldigd werd ook de oud-voorzitter en oprichter van de Stichting, Commandeur van Waning, die tijdens de reünie z'n 70ste verjaardag vierde.

Zondagochtend, weer stralend zomerweer. „Als je dan zo langs de afgemeerde jachten loopt, kom je onder de indruk van deze prachtige schepen. Bij sommigen proef je als het ware iets van de oude historie - waarschijnlijk komt dat door de gebeeldhouwde spreuken, de fraai beschilderde luiken. Waren het 10 jaar geleden nog meest vissers- en vrachtschepen, die door een onuitputtelijk enthousiasme van hun eigenaars van de ondergang gered werden - nu zijn het vooral nieuwe of vrijwel geheel gerestaureerde jachten. Blank gelakte botters en hoogaarsen naast fraai geschilderde stalen Lemsteraken, schokkers, bollen, enz. Duidelijk blijkt hier de groeiende belangstelling voor de ronde en platbodemjachten” aldus Jaap A. M. Kramer in „Watersport”.

De Lemsteraak Zevija

Luchtfoto Aerophoto Eelde

De Oecumenische kerkdienst in het oude kerkje op het terrein van het Ds. Faber en Pastoor Voets wisten hun gehoor te boeien. buitenmuseum (de voormalige visserskerk uit Den Oever) was druk bezocht.

De wedstrijden leden onder te weinig wind maar profiteerden van een perfecte organisatie. De dank die een van de deelnemers hiervoor aan de wedstrijdcommissie bracht, was dan ook volkomen verdiend.

De prijzen bij deze eerste wedstrijd, die onder verantwoordelijkheid van de Stichting zelve plaats vond, bestonden uit typische „stichtingsartikelen”: het boek „Verscheyde Schepen” van Reinier Nooms, tekeningen van Avercamp en oude kaarten van de Zuiderzee.

Zo kon tenslotte ook deze reünie worden toegevoegd aan de steeds langer wordende reeks van geslaagde zomerbijeenkomsten.

☆ ★ ☆

Op het Wierumer Wad 's morgens 4 uur

Foto Berghuis

Van Enkhuizen vertrok een deel van de vloot via Stavoren naar Harlingen, als beginpunt voor een gezamenlijke Waddentocht, opnieuw onder leiding van de voorzitter.

Ditmaal waren - in tegenstelling tot vorig jaar - de weersomstandigheden ideaal. Onvergetelijk was de aanblik van de vloot de tweede nacht: ruim twintig schepen drooggevallen op het Wierumer Wad bij opkomende zon, daartussen enkele rondscharrelende zeilers, genietende van de sfeer van rust en sereniteit.

Overigens ruist thans langs de boorden van de oude Zuiderzee een nieuw geluid en fluistert men bij oude vissers, in smederijen, in uitdragerszaken, ja waar niet al, een nieuwe naam: „mager ansjovis anker”, een anker dat in staat wordt geacht de gehele Stichtingsvloot veilig te „houden” bij iedere storm en iedere stroomsnelheid....

☆ ★ ☆

't Is altijd druk op het havenkantoor

Foto Zwaan

Nog enkele andere evenementen dienen te worden vermeld. Allereerst op 30 april het Admiraalzeilen op de Amstel ter ere van Koningin's verjaardag. De vloot - zo vroeg in het jaar - was klein maar fijn. Het prachtige weer, het rustige beschutte water en de kleine vloot gaf een uitstekende mogelijkheid de „weefmanoeuvre” bij het admiraalzeilen voor het eerst te beoefenen. Het resultaat bracht zonder twijfel de voorzitter ertoe dezelfde manoeuvre in Enkhuizen door te zetten, ondanks bezwaren van enkele sceptici.

Het Amsterdams Oranje Comité ontving na afloop de deelnemers in het Clubgebouw van de Hoop en bood de Stichting een herinneringsbeker aan.

Een ander evenement vormde het admiraalzeilen op de Nieuwe Waterweg bij Vlaardingingen ter gelegenheid van de heropening van het Visserijmuseum. En ook op de drukke Waterweg bood de vloot van ronde en platbodem-jachten een fraai en indrukwekkend schouwspel.

In augustus tenslotte werd de „Pilgrimfathers-vlag” op de Brasemer door Mr Stolp plechtig overgedragen aan de heer Verkaaik uit Gouda.

De vloot van oud-Nederlandse schepen werd dit jaar opnieuw op verheugende wijze uitgebreid. Allereerst nam uiteraard het aantal nieuw gebouwde stalen schepen toe, maar ook enkele gerestaureerde prachtige houten schepen verschenen op het water. Niet ieder schip van deze aanwas meldde zich voor inschrijving in het Stamboek. Ten onrechte naar mijn mening, want al is dan ook niet elke eigenaar een organisatieman, toch is de medewerking van een ieder voor het werk van de Stichting nodig. Dat werk bestaat uiteraard niet alleen uit het houden van zomer- en winterreünies, hoe gezellig en nuttig deze ook mogen zijn. Er worden daarnaast en daarenboven heel wat informaties verstrekt, adressen gegeven en medewerking verleend bij de aanschaf, de tuigage en de inrichting van ronde en platbodemschepen. Daarbij wordt er steeds op gehamerd, eindeloos op gehamerd, toch vooral de traditionele vormgeving van onze oude schepen in ere te houden. Het is tegenwoordig vooral de tijd van zeeschouwen en tjalken en helaas doet het uiterlijk daarvan je wel eens verzuchten:

alweer een tjalk verkracht
zij verbouwd haar tot yacht.

Om de instandhouding van waardevolle oude schepen, varende monumenten, krachtdadig te steunen, besloot de Stichting een Restauratiefonds in het leven te roepen. De Minister van Financiën bepaalde dat bijdragen aan dit Fonds aftrekbaar zijn bij de vaststelling van het belastbaar inkomen, volgens de bepalingen van art. 47 Wet Inkomstenbelasting.

Een speciale commissie, bestaande uit de heren Hazelhoff Roelfzema, Directeur Nederlands Scheepvaartmuseum, Drs U. E. Vroom, wetenschappelijk ambtenaar Zuiderzee Museum en de secretaris van de Stichting, is belast met de taak te beoordelen of de restauratie van een bepaald schip voor een bijdrage uit het Fonds in aanmerking komt.

Het Restauratiefonds is begonnen met een uiterst bescheiden kapitaal van f 5000,—. Degenen die dit hebben bijeengebracht zijn wij daarvoor dankbaar. De indruk bestaat echter dat men zich de mogelijkheden die het Restauratiefonds en de aftrekbaarheid van de bijdragen biedt, nog niet in voldoende mate realiseert. Overleg daarover met de Stichting wordt daarom gaarne aanbevolen.

Een verzoek aan het Ministerie van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk om een subsidie aan het Restauratiefonds werd geen antwoord waardig gekeurd.

☆ ★ ☆

De derde druk van ons boek over Ronde en Platbodemjachten loopt goed. De Engelse vertaling, sinds enige maanden in bewerking, is nog niet voltooid. De film „Van Klik tot Kluiver” wordt met veel succes door Mevrouw de Meyere in Amerika tijdens een lezingenreeks vertoond.

☆ ★ ☆

Roeiwedstrijden voor de jeugd

Foto Scheer

De Jeugdafdeling was in het afgelopen jaar uiterst actief. In de wintermaanden kwam men in de Drommedaris bijeen, waar onder andere B. Zijdenbos over zijn wereldreis vertelde, en waarbij hij terloops bekende dat hij nog nooit in Enkhuizen was geweest. In de vroege zomer wedstrijden op de Westeinder. Bij de zomerreünie roeiwedstrijden in de Enkhuizer haven voor de heel jeugdige jeugd en daarna zoals gebruikelijk zeilwedstrijden voor de senioren onder hen.

Wat is de volgende reünie nog ver . . . .

Foto Scheer

„Lange afstandsbekeer“ winnares Willemijntje

Foto Oppenheim